

Koillismaan Vihreät ry, lausunto YVA-lain muuttamisesta annettuun luonnokseen

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

Koillismaan Vihreät ry:n hallituksen lausunto 'luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja maa-aineslain muuttamisesta'

Lausuntopyyntönumero: VN/12087/2020

Koillismaan Vihreät ry:n hallitus kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävään asiaan ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

YVA-direktiivin tarkoittaman hankekokonaisuuden ja muiden hankkeiden yhteisvaikutusten arvioiminen

Koillismaan Vihreät ry lausuu, että YVA-lain muuttamisessa on tarkennettava, kuinka kansallisessa lainsäädännössä otetaan huomioon YVA-direktiivin veloitteet hankekokonaisuuden sekä samaan hankevaikutusalueeseen kohdistuvien muiden hankkeiden yhteisten ympäristö-, vesistö-, ja luontovaikutusten arvioimisesta, huomioiden YVA-direktiivin veloitteet riittävien ja luotettavien selvitysten laatuksille.

Esimerkkinä Kuusamon Maaningan alueen kansallisesti merkittävä maisema-alue (Riisitunturi, Kouvervaara, Kitkajärvi), jolle alueelle on suunniteltu ns. Maaningan tuulivoimala-alue (mutta hankkeen YVAssa ei tuulivoimaloiden ja siirtojohtojen yhteisvaikutuksia arvioitu), ja lisäksi samaan alueeseen on suunnitteilla kaivosyhtiön malminetsintäalue, eikä senkään yhteisvaikutuksia ole arvioitu.

Lisäksi tuulivoimayhtiö on hakenut poikkeamispäätöksiin myllyjensä korotuksia (vaikka YVA ja tuulivoimaosayleiskaava eivät ole lainvoimaisia), eikä siinä ole arvioitu vaikutuksia kansallisesti merkittävään maisemakokonaisuuteen.

Katsomme lisäksi, että eri hankkeiden yhteisvaikutusten selvittämiseksi on YVA-lainsäädäntöön lisättävä selventävät veloitteet biodiversiteettidirektiivin huomioimisesta esimerkiksi sellutehdashankkeiden metsienkäyttöön liittyen, sekä yleisestikin metsänkäyttösuunnitteluun liittyen, sähkönsiirtolinjahankkeissa, tiestön suunnittelussa, sekä metsätalouden avohakkuumenetelmiä käytettäessä. Avohakkuumenetelmiä käytettäessä on arvioitava myös menetelmän vaikutukset maisemaan.

Katsomme lisäksi, että metsien avohakkuut, suo- ja metsäojitukset sekä auraukset on liitettävä YVA-veloitteen piiriin, sekä avohakkuista ilmoitettava mahdollisten maisemiarvojen ja myrskytuhojen lisääntymisten johdosta myös naapurimaanomistajille sekä -kiinteistöjen omistajille. Myös suo-ojituksista on ilmoitettava vesialueiden omistajille ja naapureille.

Perusteluna metsäluonnon monimuotoisuuden merkittävä heikkeneminen ja lajinkato sekä vesistöjen pilaantuminen koko Suomessa.

YVA-direktiivin tarkoittamien syväkairauksen ympäristövaikutusten arviointi

Katsomme, että YVA-direktiivin soveltamisesta on täsmennettävä syväkairauksien YVA-veloitteen osalta. YVA-direktiivi veloittaa syväkairauksista aina tekemään YVA-selvityksen, mutta Suomessa tätä veloitetta ole Tukes, GTK eikä ELY-keskukset ottaneet ollenkaan huomioon, jonka vuoksi YVA-lakia on selvennettävä tältä osin.

Vesipuidedirektiivin soveltamista on selkeytettävä

Katsomme, että vesipuidedirektiivin soveltamisesta sekä jokivesistöihin että pienvesiin on annettava tarkentavat säädökset siten velvoittavina, että vesistöissä tehtävien toimenpiteiden yhteydessä on tehtävä arviointi kyseisten toimenpiteiden vaikutuksista vaelluskalojen luonnonmukaisiin vaellusreitteihin, ja pyrittävä turvaamaan luonnonmukaiset vaellusreitit riittävine ympäristövirtaamineen.

Luontodirektiivin soveltamista on selkeytettävä

YVA-laissa tulee selventää, kuinka luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan veloitteet tulee ottaa huomioon.

Radioaktiivisten aineiden kemiallisten ja ekologisten ympäristövaikutusten arviointivelvoitetta on laajennettava ja selkeytettävä

YVA-lain hankeluettelossa tulee selventää, ettei uraanin ja toriumin käsittelyn kemiallisten ja ekologisten ympäristövaikutusten selvittämiselvoite koske vain 2 d) kohdan mukaista uraanin hyödyntämiseen liittyvää pientä uraaninkäsittelyä, vaan että se koskee myös, ja erityisesti, hankeluettelon 2 a) kohtaa silloin, kun toiminnan kohteena olevaan malmioon sisältyy malmiaihioita, joissa on keskimääräistä suuremmat uraani- ja torium pitoisuudet.

Katsomme, että kyseessä ei ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta ole vain siitä, että hyödynnetäänkö uraania, vaan siitä, että malminrikastuksen yhteydessä uraania, toriumia ja niiden hajoamistuotteita kertyy malminrikastusjätteisiin tai lopputuotteisiin. Tällä hetkellä sekä YVA-prosesseissa että ympäristöluvissa tuo velvoite on ohitettu keinotekoisin perustein väittämällä, että säteilylainsäädäntöön perustuen STUK valvoisi toimintaa. Tällainen virheellinen perustelu on estettävä uudessa laissa. Esimerkkinä Talvivaara.

Kaivannaisjätedirektiivin huomioiminen

Katsomme, että YVA-laissa on annettava voimakkaampi ohjaus kaivannaisjätedirektiivin velvoitteiden huomioon ottamisesta jo YVA-selvitysvaiheessa.

Kuusamossa 8.1.2020

Koillismaan Vihreät ry:n hallitus

Mika Flöjt

Jouko Niikkonen

puheenjohtaja

sihteeri